

Erasmus+ STT mobilnost

Mata da Rainha 9-21 april 2023

Saša Sirk in Rosana Vrh Makarovič, višješolski predavateljici v programu Upravljanje podeželja in krajine, sva se udeležili 14-dnevnega tečaja permakulturnega načrtovanja na posestvu Keela Yoga na Portugalskem.

Permakultura (akronim za »permanentno kulturo«) ni le ena od ekoloških oblik kmetovanja, ampak je način življenja, ki se primarno osredotoča na skrb za zemljo, za ljudi in za prihodnost. Kmetija, ki nas je gostila, se nahaja na samem, v slikovitem hribovitem osrednjem delu države. Lastnika sta posest odkupila pred sedmimi leti. V preteklosti so na njej pretežno pridelovali žito na tradicionalen način, danes pa je to ena večjih permakulturnih posesti na Portugalskem, ki jo razvijajo s pomočjo lokalne skupnosti, prostovoljcev in tečajnikov - skupinske delovne akcije so namreč srce razvoja takšnih permakulturnih kmetij in tudi tega 18 ha velikega posestva. Kmetijsko dejavnost zato kombinirajo s permakulturnimi usposabljanji za zunanje udeležence (npr. tečaji permakulturnega načrtovanja, vzpostavitev gozdnih vrtov, naravne gradnje) in jogo, kar v ta slikovit a odročen kraj pripelje dodatno množico uka željnih glav, ki v sklopu praktičnega dela pošteno poprime tudi za fizično delo.

Slika 1: Uvodni ogled posesti

Slika 2: Neokrnjena narava okrog posesti

Dnevi so se pričeli z jutranjim zborom, sledila sta teoretični in praktični del v predavalnici, fizično delo na posesti (dograjevanje skupnih prostorov, delo na vrtu, v gozdu, hlevu, kuhinji....), skupinska izdelava permakulturnega projekta in izmenjava dnevnih refleksij v predavalnici. V praksi je to pomenilo akcijo od sončnega vzhoda do sončnega zahoda.

Slika 3: Vsakodnevni začetek delovnega dne - jutranji zbor

Slika 4: Jutranji teoretični del s Tomom Henfreyom

Na kmetiji so usmerjeni samooskrbno – torej pridelava hrane za potrebe vseh, ki tam bivajo, delujejo kot prostovoljci ali se udeležujejo usposabljanj. Pridelavo sadja in zelenjave kombinirajo z ovčerejo, prašičerejo in rejo kokoši in sicer tako, da se živalski in rastlinski sistemi med sebojno dopolnjujejo in bogatijo na povsem naraven način.

Slika 5: Vzpostavitev poletnega vrta (vkop zelenga gnojila v zemljo, zasaditev, namakanje) v okviru popoldanske prakse

**Višja
strokovna šola**
Šolski center Nova Gorica

Erasmus+
Bogati življenja, širi obzorja.

Slika 6: Delavnica fermentiranja pod vodstvom Kimberley Manchee

Obdelava zemlje je ročna, le pri košnji si pomagajo z nitkarico in pri vkopavanju rastlin za zeleno gnojenje z rotovatorjem. Rastline so posajene v mešanih posevkih na način, da ene druge ščitijo ali oskrbujejo s hranilnimi snovmi. Stavbe so zgrajene po principu naravne gradnje - gradijo jih lastnoročno iz na posestvu razpoložljivih ali tudi lokalno recikliranih materialov ob pomoči tečajnikov in prostovoljcev. Vse je krožno zastavljeno, odpadkov se skoraj ne proizvede – na vrtu pridelana hrana za ljudi se porabi v kuhinji, kuhinjski odpadki in odtoki iz umivalnikov se iztekajo v kurnik, kure to predelajo v kompost in z njim bogatijo s kurnikom povezan gozdni vrt, nižje ležeči pridelki v tem gozdnem vrtu so na razpolago kuram za hrano, višje ležeče se pobere za ljudi in romajo v kuhinjo, visoko ležeče pojedjo ptice. Na posestvu se uporabljajo le kompostna vermikulturna stranišča, rezultat katerih je ravno tako vsestransko uporaben kompost.

Slika 7: Delavnica naravne gradnje – udeleženci zaključujemo vhod v objekt

Invazivna tujerodna drevesa (mimozo in evkaliptus) na posestvu krčijo in les uporabljajo za gradnjo stavb in opor za rastline. Na očiščenih območjih spodbujajo ponovno rast avtohtonega rastja (hrasta plutovca in črničevja), ki se kombinira s prašičerejo, kjer drevesa spet nudijo hrano in zavetje živalim (hrast plutovec tudi pridelek ljudem), živali pa odstranjujejo plevel, rahljajo in gnojijo zemljo drevesom in se občasno tudi znajdejo na krožnikih ljudi.

Slika 8: Odstranjevanje lubja z evkaliptusovih debel in spravilo lesa v sklopu gozdarske delavnice

Slika 9: Kompostiranje ovčjega gnoja

Na posesti sta dva naravna ribnika, ki pa poleti presahjeta. Na vodovod posestvo ni priključeno, z vodo se oskrbujejo iz lastne vrtine, namakalni sistem pa potem sproti širijo in prilagajajo zasaditvam. Udeleženci smo v okviru vzpostavitve novega poletnega vrta za ta vrt uredili tudi namakalni sistem.

Slika 10: Ribnik – dragocen vir vode in osvežitve

Sončno energijo izkoriščajo za proizvodnjo električne energije za lastne potrebe, in ker tudi na električno omrežje niso priključeni, je potrebno porabo večjih odjemalcev skrbno usklajevati. Tudi sami smo se naučili osnov samooskrbe s sončno energijo na delavnici na to temo in si ogledali obstoječi sistem Keela Yoge in aktualne rešitve na voljo na trgu.

Aprilske izvedbe tečaja permakulturnega načrtovanja se nas je udeležilo 16 ljudi različnih starosti in poklicev iz različnih koncev sveta. Največ nas je bilo iz Evrope. Program je bil v angleškem jeziku in zelo intenziven – predvidenih 72 ur se je razpotegnilo v res celodnevno sosledje predavanj, delavnic, praktičnega dela in skupinskega dela na projektu tako v prvem kot v drugem tednu tečaja. Delo se je proti koncu tečaja predvsem zaradi dela na projektu večkrat zavleklo tudi pozno v noč.

Slika 11: Izdelava zemljevidov, načrtovanje zasaditev, sestava poročila, priprava predstavitev

Zadnji dan je bil namenjen predstavitvam skupinskih projektov na temo vzpostavitve vrtov, zasnove nove posesti in drugega. Medve sva bili del tima, ki je načrtoval vzpostavitev novega poletnega vrta na trenutno zaraščeni lokaciji. Metoda SADIMET nas je peljala korak za korakom skozi proces

načrtovanja (intervju z naročnikom, opredelitev ciljev, izris zemljišča, pregled in izbor rešitev, načrt izvedbe, vzdrževanje...), mentorja Tom Henfrey in Laurence Manchee pa skozi izdelavo poročila, ki smo ga udeleženci zadnji dan tudi javno predstavili. Po izvedenih predstavitvah smo prejeli potrdila o opravljenem usposabljanju, sledili sta še evaluacija in refleksija in naše dvotedensko usposabljanje se je zaključilo.

Slika 12: Predstavitev skupinskega permakulturnega projekta

Vsebina tečaja in pridobljeno znanje ter izkušnje in pa povezave s kolegi od vsepovsod nama bodo prišli zelo prav za širjenje in bogatenje vsebin najinih predmetov v programu Upravljanje podeželja in krajine pa tudi sicer v življenju.

Poročilo sva pripravili: Saša Sirk in Rosana Vrh Makarovič